

- основні типи навчально-виховних закладів та передовий педагогічний досвід рідного краю (Одещини);
- основні джерела та методи наукових досліджень в галузі педагогічного краєзнавства певного регіону; педагогічні цінності народу свого краю.

Вміти:

- вільно оперувати основними термінами і категоріальним апаратом дисципліни;
- застосовувати практичні навички роботи з основними джерелами краєзнавчих знань;
- застосовувати на практиці отримані знання з основ педагогічно-краєзнавчої діяльності вчителя та сприяти підвищенню своєї педагогічної культури;
- аналізувати основні ідеї, концепції педагогів певного регіону та застосовувати їх на практиці у освітньо-виховному процесі;
- застосовувати методику проведення екскурсій, дослідів і спостережень; навчитися фіксувати результати краєзнавчих спостережень для їх наступного використання в освітньо-виховному процесі як засобів навчання.

4. Зміст дисципліни

Тема №1. Педагогічне краєзнавство як феномен у сучасній системі освіти

Зміст поняття «краєзнавство», його об'єкт та предмет. Напрями та функції краєзнавства. Сутність поняття «педагогічне краєзнавство», його об'єкт. Предмет вивчення педагогічного краєзнавства. Основні функції та завдання педагогічного краєзнавства.

Тема №2. Структурні компоненти та принципи педагогічного краєзнавства

Педагогічні цінності як основні джерела педагогічного краєзнавства. Основні структурні компоненти педагогічного краєзнавства. Вплив місцевих факторів на формування особистості. Народно-педагогічний напрям краєзнавства. Педагогічний досвід вчителів (професійний компонент). Адміністративно-керівний компонент педагогічного краєзнавства. Принципи педагогічного краєзнавства.

Тема №3. Методи наукового дослідження педагогічного краєзнавства

Дослідження педагогічного краєзнавства: наукові підходи. Джерела дослідження педагогічного краєзнавства. Елементи дослідження у педагогічному краєзнавстві. Емпіричні методи пізнання у педагогічному краєзнавстві. Теоретичні методи пізнання у педагогічному краєзнавстві.

Тема №4. Методи педагогічного краєзнавства

Загальна характеристика методів педагогічного краєзнавства. Словесні методи до вивчення педагогічного краєзнавства. Методи заохочення до вивчення педагогічного краєзнавства. Методи організації досвіду моральної поведінки до вивчення педагогічного краєзнавства.

Тема №5. Педагогічні умови організації самостійної роботи у процесі вивчення педагогічного краєзнавства

Управління самостійною роботою студентів у процесі вивчення педагогічного краєзнавства. Підготовка майбутнього вчителя до керівництва краєзнавчою роботою учнів. Організація пошуково-дослідної діяльності студентів з краєзнавчими матеріалами.

Тема №6. Екскурсія як основна форма педагогічно-краєзнавчої роботи вчителя

Форми педагогічно-краєзнавчої роботи вчителя. Екскурсія як основна форма організації навчання. Характеристика етапів підготовки до екскурсії. Проведення екскурсії. Розповідь екскурсовода. Використання прийомів у проведенні екскурсії. Вимоги до екскурсовода.

Тема №7. Музейна педагогіка

Поняття «музей». Класифікація музеїв. Функції музеїв. Зародження і розвиток музеїв. Музей ХХ ст. як засіб комунікації. Поняття «музейна педагогіка». Музейна педагогіка як наукова дисципліна, її функції. Освіта у музеї. Детермінована модель музейної педагогіки. Класифікація форм музейної педагогіки. Поняття методів і прийомів музейної педагогіки, їх класифікація. Музей та сучасні технології. Віртуальний музей.

Тема №8. Особливості розвитку освіти в конкретному регіоні (Одеській області) та її окремих компонентів

Основні типи освітніх закладів в Одеській області. Огляд та характеристика дошкільних навчальних закладів Одещини. Особливості та характеристика загальноосвітніх навчальних закладів в Одеському регіоні. Вищі навчальні заклади Одещини, особливості їх діяльності. Огляд позашкільних закладів освіти. Характеристика діяльності шкіл, адміністрації та педагогів.

Тема №9. Узагальнення та аналіз педагогічного досвіду рідного краю (Одещини)

Аналіз передового педагогічного досвіду краю. Ідеї та концепції відомих педагогів Одещини. Авторські школи Одещини.

Тема №10. Основні джерела та методи педагогічно-краєзнавчої діяльності вчителя, їх застосування в певному регіоні (Одеському)

Основні джерела та методи педагогічно-краєзнавчої діяльності вчителя. Педагогічні цінності народу Одещини. Народні виховні традиції, їх науково-практична та культурна цінність. Місцевий фольклор як засіб виховання та передачі досвіду. Самоосвітня педагогічно-краєзнавча діяльність учителя: своєрідність завдань і змісту.

5. Політика курсу

Відвідування навчальних занять

Згідно з «Положенням про порядок оцінювання рівня навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ» студенти мають обов'язково бути присутніми на лекційних і семінарських заняттях. Студент, який з поважних причин, підтверджених документально, не мав був відсутній на семінарському занятті, має право на відпрацювання у двотижневий термін після повернення до навчання. Студент, який не використував надане йому право у встановлений термін або пропустив заняття без поважних причин, отримує за кожне пропущене заняття 0 балів. Студенти, які навчаються за індивідуальним графіком, мають в повному обсязі виконати додаткові індивідуальні завдання, попередньо узгодивши їх з викладачем. Присутність на модульній контрольній роботі є обов'язковою. У випадку відсутності студента на проміжному контролі з поважної причини, підтвердженої документально, йому призначається інша дата складання модульної контрольної роботи.

Академічна доброчесність

Студенти мають дотримуватись правил академічної доброчесності відповідно до «Положення про систему забезпечення академічної доброчесності» в ІДГУ. Наявність академічного плагіату в студентських доповідях є підставою для виставлення негативної оцінки. Списування студентів під час проведення модульної контрольної роботи є підставою для дострокового припинення її складання та виставлення негативної оцінки.

Використання технологій штучного інтелекту

Студентам забороняється використовувати технології генеративного штучного інтелекту, зокрема чат-боту ChatGPT і відповідних аналогів. Генерування текстового або графічного контенту та представлення його як власного є різновидом обману та порушенням академічної доброчесності. У разі виявлення порушень, робота не зараховується або виставляється негативна оцінка.

6. Контрольні заходи та критерії оцінювання

Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю. Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях та результати самостійної роботи. Нарахування балів за поточний контроль

відбувається відповідно до «Положення про порядок оцінювання навчальних досягнень студентів в умовах ЄКТС в ІДГУ».

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
	залік
90-100	зараховано
89-70	
51-69	
26-50	незараховано

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

Форма поточного контролю: усне опитування на семінарських заняттях, писемне тестування, виконання та захист ІНДЗ.

Форма проміжного контролю: виконання модульної контрольної роботи. Модульний контроль з дисципліни проводиться у письмовій формі. Кількість модульних контрольних робіт на дисципліну – 1.

Зразок модульної контрольної роботи:

1. Визначте сутність поняття «педагогічне краєзнавство» та розкрийте основні функції педагогічного краєзнавства.
2. Охарактеризуйте методи педагогічного краєзнавства.
3. Складіть анкету для учнів «Сформованість знань про Україну» або «Сформованість знань про рідний край» (на вибір).
4. Напишіть коротке есе з теми «Якби я був (-ла) президентом».

Форма підсумкового контролю: залік (за результатами поточного та проміжного контролю)

Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких

	питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Однак не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо не володіє навчальним матеріалом, однак фрагментарно, поверхово (без аргументації й обґрунтування) викладає окремі питання навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

Критерії оцінювання завдань самостійної роботи

Вид	Максимальна кількість балів
Розробка екскурсії	5
Підготовка доповіді	5
Підготовка та захист реферату	5
Виконання та захист медіа проекту – презентації з обраної теми	5

Критеріями оцінювання *розробки екскурсії* є педагогічна доцільність цієї екскурсії, її доступність для учнів як за змістом так і за формою проведення, відповідність віковій категорії учнів, вміння студентів систематизувати методичний матеріал, відібрати найцікавіші факти та прогнозувати позитивний вплив екскурсії на учнів.

Критеріями оцінювання *доповіді (реферату)* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела.

Індивідуальне завдання є обов'язковим для виконання та передбачає написання реферату на одну із запропонованих тем. Разом з тим у здобувач освіти може запропонувати свою тему у відповідності до особистих науково-дослідних інтересів та погодити її з викладачем. Також за бажанням студент може написати декілька рефератів протягом семестру для підвищення загальної оцінки за курс.

Критеріями оцінювання *медіа проекту-презентації* є відповідність її змісту темі доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за виконання модульної контрольної роботи – 30 балів, а мінімальний пороговий рівень за її виконання складає 16 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка з дисципліни (залік) виставляється після її вивчення до початку екзаменаційної сесії за результатами поточного та проміжного контролю (відповідно вагові коефіцієнти **0,7** та **0,3**).

Залік отримує студент, який виконав усі види завдань, визначені у робочій програмі навчальної дисципліни й має достатню кількість балів за поточний контроль (не менше 35 балів) та проміжний контроль (не менше 16 балів).

7. Основна література та інформаційні ресурси

1. Бондаренко, Т. В. Соціальне виховання студентської молоді засобами педагогічного краєзнавства: монографія / Т. В. Бондаренко. Умань : ВПЦ «Візаві», 2015. 168 с.
2. Бондаренко Т. В. Стратегія педагогічного краєзнавства в умовах глобалізації суспільства / Т. В. Бондаренко // Педагогіка вищої школи у XXI столітті: сучасний стан і перспективи розвитку: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції / за заг. ред. проф. Л. М. Голубенко, проф. О. С. Цокур. Одеса: ВМВ, 2010. Ч. 1. С.27-28.
3. Єдина державна електронна база з питань освіти. Реєстр суб'єктів освітньої діяльності. Режим доступу: <https://registry.edbo.gov.ua/>
4. Інформаційна система управління освітою. Одеська область. Режим доступу: <https://od.isuo.org/koatuu/schools-list/id/5100000000>
5. Караманов О. Музейна педагогіка в навчально-виховному процесі загальноосвітньої школи / О.В. Караманов // Освіта та педагогічна наука. №3 (152), 2012.
6. Кічук Н.В. Деякі питання формування готовності майбутніх учителів до проведення краєзнавчої роботи з учнями початкової школи // Гірська школа Українських Карпат. 2013. № 10. С. 239-241. Режим доступу: <http://irbis-nbu.gov.ua>
7. Матіяш В.В. Джерела педагогічного краєзнавства як засобу підготовки майбутніх фахівців / Збірник статей учасників сьомої міжнародної практично-пізнавальної конференції «Наукова думка сучасності і майбутнього». 2016. Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/images/files/zbirnik7.pdf>
8. Матіяш В.В. Педагогічне краєзнавство: сутність, принципи, джерела // Педагогіка і психологія професійної освіти. 2003 №5. С. 111-120.
9. Музейна педагогіка в науковій освіті: збірник тез доповідей учасників II Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Київ, 26 листопада 2020 р. / за наук. ред. С. О. Довгого. Київ: Національний центр «Мала академія наук України», 2020. 310 с.
10. Музейна педагогіка – проблеми, сьогодення, перспективи. Мат. 3-ї наук.-практ.конф. (29 вересня 2015 р.)/ НКП ІКЗ. К., 2016. 64 с.
11. Організація екскурсійної діяльності: конспект лекцій. / Н.А. Леоненко. Х.: НУЦЗУ, 2019. 167 с.
12. Піскун С. А. Педагогічне краєзнавство в організації навчально-виховного процесу вищої школи // Вісник Житомирського державного університету імені Івана Франка. Серія: педагогіка та психологія. 2007. Вип. 36. С. 123-126.
13. Педагогічне краєзнавство як засіб підготовки майбутніх вчителів початкових класів. Режим доступу: <https://cyberleninka.ru/article/n/pedagogicheskoe-kraevedenie-kak-sredstvo-podgotovki-buduschih-uchiteley-nachalnyh-klassov.pdf>
14. Печерська Е. Національне виховання школярів засобами українського фольклору / Е. Печерська // Рідна школа. 2009. №1. С. 23 - 28.
15. Побірченко Н.С. Педагогічне краєзнавство: теоретико-методологічний аспект // Педагогічна і психологічна наука в Україні / Збірка наукових праць у 5-ти томах.

- Т.1. 2003. С.79-87.
16. Ревнюк Н.І. Формування національної самосвідомості майбутніх учителів засобами педагогічного краєзнавства: автореф. дис. ... канд. пед. наук: 13.00.07 «Теорія і методика виховання» / Ревнюк Наталія Іванівна; Уман. держ. пед. ун-т ім. П. Тичини. Умань, 2011. 20с.
 17. Семеновська Л.А. Підготовка майбутніх учителів до професійної діяльності засобами педагогічного краєзнавства // Дидаскал. 2006. № 4. С. 49-52.
 18. Сич Ю.І. Підготовка майбутнього вчителя до спрямування процесу соціалізації молодших школярів в умовах сьогодення. Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету: збірник наукових праць. Серія: Педагогічні науки. Ізмаїл: РВВ ІДГУ, 2021. Вип.53. С.169-178 .
 19. Удовиченко І. В. Музейна педагогіка: теорія і практика: науково-методичний посібник / І.В.Удовиченко. К.:Логос, Національний музей історії України, 2017. 72с.
 20. Функції та принципи педагогічного краєзнавства: матеріали Всеукраїнської практично-пізнавальної інтернет-конференції. Режим доступу: <http://naukam.triada.in.ua/index.php/konferentsiji/40-desyata-vseukrajinska-praktichno-piznavalna-internet-konferentsiya/147-funksiji-ta-printsipi-pedagogichnogo-kreznavstva>

Затверджено на засіданні кафедри дошкільної та початкової освіти
протокол № 8 від «15» січня 2024 р.